

Dato 20.10.2019

Mathias Nielsen

AC-fuldmægtig

Tlf. +45 2422 7244

MATNI3@rm.dk

Side 1

Metodeovervejelser og erfaringer ved dataindsamling til fødeplanen

Baggrund

Sundhedsplanlægning, Region Midtjylland, arbejder i øjeblikket med forberedelserne til den nye fødeplan, som har fokus på at udstikke rammerne og retningen for driften og udviklingen af den samlede indsats omkring graviditet, fødsel og barsel i Region Midtjylland.

Der har som en del af processen og forberedelserne til fødeplanen været fokus på det politiske ønske om en øget borgerinddragelse. Dette ønske er forsøgt imødekommet i undersøgelsen ved at fokusere på at opnå en viden om og indsigt i kvindernes, mændenes og parrenes erfaringer, ideer og oplevelser, i løbet af deres graviditetsforløb i regionen.

Sundhedsplanlægning, har som en del af dataindsamlingen, arbejdet i et tæt samarbejde med organisationskonsulent og erhvervspsykolog Trine Lise Berg Østergaard fra Koncern HR, Udvikling. Der er i et samarbejde udarbejdet et undersøgelsesdesign, som fokuserede på, at møde borgerne der, hvor borgerne befinder sig og kommer til de regionale og kommunale tilbud i forbindelse med forløb før eller efter fødslen.

Til at indsamle den ønskede viden tog undersøgelsesdesignet udgangspunkt i brugen af kvalitative interviews, da det med denne undersøgelses tilgang er muligt at opnå en viden om og forståelse af kvindernes, mændenes og parrenes handlinger, motiver og deraf forskellige oplevelser i graviditetsforløbene. Antagelsen forud for undersøgelsen var, at det ved hjælp af de kvalitative interviews var muligt at opnå og frembringe nuancerede perspektiver i forhold til de erfaringer og eventuelle problemstillinger, som borgerne oplever i deres forløb.

Ved brugen af de kvalitative interviews var der endvidere fokus på, at arbejde med det semistruktureret interview. Dette kom til udtryk i interviewsituationerne ved at tage udgangspunkt i et forudbestemt spørgsmål om; "*Hvad har givet dig/jer tryghed i forbindelse med graviditet, fødsel og barsel?*"

Derudover havde interviewereren fokus på følgende temaer i dialogen: Sammenhæng, nærhed, differentiering af tilbud/individuelle forløb og selvhjulpethed/mestring. Ved at fokusere på det semistrukturerede interview blev det muligt at have en åben og fri dialog inden for undersøgelsens centrale emner.

I de traditionelle kvalitative undersøgelser inviterer man oftest eller laver en form for offentligt opslag, hvor man inviterer informanterne til at deltage i de planlagte interviews. Erfaringer viser, at denne tilgang oftest kan være behæftet med en række udfordringer, såsom selektionsbias, da det oftest er de ressourcestærke borgere, som deltager i undersøgelserne.

Dette kan i sagens natur virke begrænsende på en undersøgelses repræsentativitet og generaliserbarhed. Det er herfor, i denne undersøgelse, forsøgt at imødekomme denne problemstilling ved at lave en "omvendt situation". Der har i dataindsamlingen i stedet været fokus på, at møde kvinderne/parrene derude, hvor de selv møder op til tilbuddene i graviditetsforløbene. Antagelsen, som lå forud, var at denne tilgang vil muliggøre at inddrage de kvinder/par, herunder også de sårbare gravide, som måske ikke selv vil have taget initiativ til at deltage i en sådan interviewundersøgelse.

Dataindsamlingen blev foretaget af organisationspsykolog Trine Østergaard, Koncern HR, interviewer i perioden fra juni til september 2019 ude på de lokale jordmoderkonsultationer og sundhedsplejersketilbud i Region Midtjylland. Det blev tilstræbt, at de gennemførte interviews så vidt muligt dækkede forskellige geografiske områder i regionen. Der blev gennemført interviews ved 9 forskellige jordmoderkonsultationer og sundhedsplejersketilbud fordelt på de 7 kommuner; Aarhus, Viborg, Skive, Randers, Herning, Skanderborg og Silkeborg. Der blev således i perioden interviewet 24 kvinder og 38 forældrepar.

Styrker i undersøgelsesdesignet

En af fordelene ved at opsøge de gravide/parrene de steder, hvor de kommer i deres graviditetsforløb var, at konteksten fik en betydning for de gravides/parrenes overvejelser, bekymring eller erfaringer fordi konteksten kan have en indvirkning på interviewpersonernes refleksion over undersøgelsesspørgsmålene. Interviewpersonerne stod så at sige ofte lige midt i det tilbud eller den periode, som interviewereren spurgte ind til.

En anden styrke i undersøgelsesdesignet var, at undersøgelsen formåede at imødekomme eventuelle selektionsbias ved, at der blev foretaget en tilfældig selektion/rekruttering af parrene. Det blev i forlængelse af undersøgelsen vurderet, at de deltagende informanter havde en bred repræsentation i forhold til deres socioøkonomiske og geografiske sammensætninger. Ved hjælp af undersøgelsesdesignet var det således også muligt at få de sårbare gravide i tale, hvorfor det af interviewereren samlet set er vurderet, at undersøgelsens udsagn og hovedfund er repræsentative for den samlede målgruppe (gravide og par før og efter fødslen).

Barrierer og begrænsninger

En af begrænsningerne ved at foretage interviews ude ved graviditetstilbuddene var, at forældrene, kvinderne eller fædrene oftest kun havde afsat tid til den konkrete undersøgelse eller tilbud. Enkelte af de adspurgte afslog derfor anmodningen om at deltage i undersøgelsen. Dette forhold peger på behovet for, at interviews af denne type tilrettelægges således, at tidsforbruget i situationen for interviewpersonen/-personerne er så begrænset som overhovedet muligt. En anden udfordring, ved brug af denne form for borgerinddragelse, er

mulighederne for feedback. Dette var ikke indarbejdet i undersøgelsesdesignet, hvorfor det kan virke begrænsende på kvindernes/parrenes/forældrenes muligheder for at få konkret feedback på de inputs eller erfaringer, som de bidrog med i undersøgelsen. Det vil givetvis af nogle interviewpersoner kunne opleves som værende mindre motiverende at deltage, fordi det måske opleves som værende mindre gennemskueligt om deres inputs har bidraget med noget brugbart i den kommende fødeplan.

Et andet refleksionspunkt er også den efterfølgende fortolkningsproces. I forbindelse med denne kan der være en styrke i, at det er interviewer selv – som har oplevet den samlede situation – der foretager fortolkningen og omsætter de konkrete inputs til mere eller mindre generaliserbare udsagn. Udfordringen i det videre arbejde kan være, at få fremdraget de stærke perspektiver og inputs, så de også får en værdi i udarbejdelsen af fødeplanen, da det oftest er interviewer, som oplever styrken i informanternes udsagn. For at imødegå denne problematik har interviewer i sin bearbejdning af data og den tilhørende afrapportering tilstræbt at skabe indsigt i, om f.eks. konkrete udsagn/synspunkter/vurderinger gik igen hos flere eller kun blev identificeret hos få interviewpersoner.

Opsummering – og anvendelsen af data fra interviewrunden

Samlet set vurderes metoden at have givet relevante input og "nedslagspunkter" i relation til centrale temaer i forhold til fødeplanen. Herunder for at få et indtryk af, hvad brugerne/borgerne tillægger værdi/betydning. Metoden vurderes samtidig at være relativt omkostningseffektiv, herunder med et forholdsvist lavt tidsforbrug for de involverede interviewpersoner.

Interviewrundens fund og observationer vurderes endvidere også at kunne være relevante at inddrage som grundlag for f.eks. en direkte dialog mellem på den ene side kvinder/par og på den anden side politikere, fagpersoner m.fl. Dette kunne eksempelvis være i form af en såkaldt samtale-salon eller lignende. Her tænkes fund og observationer fra interviewrunden at kunne udgøre en slags "baggrundstæppe" for dialogen – eventuelt i kombination med andre former for feedback fra de gravide/fødende og deres familier fra f.eks. den Landsdækkende Undersøgelse af Patienttilfredsheden (LUP).